

د افغانستان بانک

د غیر بانکي مالي مؤسساتو د څارنې لوی آمریت

د صرافيو او پولې خدمتونو وړاندې کوونکو د سیستم جوړولو شرایط

جمادی الآخره ۱۴۴۷

لړلیک

- 1 مقرراتي سرچینه
- 1 موخه
- 1 د سافتویر لږ تر لږه ځانګړتیاوې
- 1 1. د بشري سرچینو او اداري برخه:
- 2 2. د ځانګړو اړوند معلومات:
- 2 3. د مالي او حسابي مدیریت
- 2 4. د خزانې مدیریت
- 2 5. د صرافۍ او پولې خدماتو کړنې (عملیات او معاملات)
- 3 6. راپورونه
- 4 نور موارد

مقرراتي سرچينه

د صرافانو او پولې خدمتونو د وړاندې کوونکو د کړنو تنظيم طرز العمل د (11) بند، 3 فقرې، (42) مادې پر بنسټ، صرافان او د پولې خدمتونو وړاندې کوونکي اړ دي چې د پېريدونکو د معلوماتو او معاملاتو د ثبت لپاره سافټویر (سیستم) ولري. د سافټویر یا سیستم نشتون د صرافو او پولې خدمتونو وړاندې کوونکو څخه د څارنې پروسه د خنډ او ځنډ سره مخ کوي نو له همدې لپاره پورته ذکر شوې طرز العمل ته په کتو سره اړینه گڼل کېږي ترڅو د صرافو او پولې خدمتونو سافټویر یا سیستم لږ تر لږه لاندې ځانگړتیاوې ولري.

موخه

د دې لارښود موخه د سیستم د ځانگړتیاو، جوړښت او اړتیاو روښانه کول دي تر څو چمتو شوې سیستم د صرافو او پولې خدمتونو شرکتونو په کړنو کې گټور او د همدې سیستم له لارې، د افغانستان بانک هم وکولای شي اغېزمنه څارنه ترسره کړي.

د سافټویر لږ تر لږه ځانگړتیاوې

صرافان او د پولې خدمتونو وړاندې کوونکې اړ دي چې د اړوندې مقرري په پام کې نیولو سره لاندې ټکي هم په نظر کې ونيسي. که چېرې لاندې ټکي د شرکت له لوري په پام کې ونه نیول شي نو سافټویر یا سیستم یی ناقص او د افغانستان بانک ته د منلو وړ ندی.

1. د شرکت او څانگو مدیریت؛
2. مالي مدیریت؛
3. د خزانې مدیریت؛
4. د صرافۍ او پولې خدمتونو عملیات او معاملات؛ او
5. د راپورونو چمتو کول.

1. د بشري سرچینو او اداري برخه:

شرکتونه کولای شي د معلوماتو د ساتنې او په خپل وخت معلوماتو ته د لاسرسۍ په موخه د سیستم د چمتو کولو په وخت کې لاندې ټکي په پام کې ونيسي.

- د شرکت مهم او کلیدي کارکونکي؛
- د کارکوونکو معلومات؛
- د معاشاتو برخه؛ او
- نور اړین معلومات.

2. د ځانگو اړوند معلومات:

- د ځانگو تعداد؛
- امتياز ځانگي؛
- د نورو صرافيو او پولي خدمتونو وړاندې کوونکو سره کاري اړيکې.

3. د مالي او حسابي مدیریت

- د صرافانو او پولي خدمتونو وړاندې کوونکو د تنظیم د طرز العمل پر بنسټ اړینه گڼل کېږي چې شرکتونه د مالي مدیریت برخه په سافټویر کې فعاله وساتي ترڅو د اړتیا په صورت کې لاندې راپورونو د افغانستان بانک ته په غوښتل شوي وخت وړاندې شي.
- د حساباتو مدیریت؛
 - بیلانس شپټ؛
 - د گټې او زیان حساب.

4. د خزانې مدیریت

- په خزانه کې د شته پیسو ډولونه؛
- د خزانې د ارزښت راپور؛
- د عایداتو، مصارفو او موجودۍ راپورونه.

5. د صرافی او پولي خدمتونو کړنې (عملیات او معاملات)

د پېرېدونکو د معاملاتو د ثبت برخه: پدې برخه کې ټول معاملات باید د کړنو په تفکیک په پام کې نیولو سره ثبت شي.

- د پیسو لېږد (حواله)؛
- د اسعارو تبادله؛
- د پېرېدونکو د پیسو ساتل د لېږد په موخه؛
- د پېرېدونکو د پیسو ساتل د تبادلې په موخه.

د پېرېدونکو د معلوماتو ثبت: پدې برخه کې د دايمي او تصادفي مشتریانو معلومات ثبت شي.

1. د حقیقي او حکمي پېرېدونکو د دپېژندنې ټکي:

- د پېرېدونکو د پېژندنې عادي شرایط (د طرز العمل مطابق)
- د پېرېدونکو د پېژندنې جدی شرایط (د طرز العمل مطابق)
- د سیاسي اشخاصو پېژندنه (د طرز العمل مطابق)
- د پېرېدونکو د خطر درجه د ارزونې مطابق او د پیسو وینځلو او د ترهگرۍ پر ضد د مبارزې مسؤلیتونو او اقداماتو مقرري د ۱۳ او ۱۴ مادې په اساس په درېو برخو (د خطر لوړه درجه، منځنۍ درجه او ټیټه درجه) صنف بندي کېږي.

د پېرېدونکو د معاملاتو ثبت

1. د معاملې ځانگړتياوې:

- د معاملې ډول (حواله/تبادلې)
- د پېرېدونکي ډول (لېږدونکي / اخيستونکي)
- د پېرېدونکي نوم
- د پلار نوم (په هغه صورت کې چې پېرېدونکي حقيقي شخص وي)
- د سند ډول (پېژندپاڼه، پاسپورت، د فعاليت جواز او يا هم نور اعتبار لرونکي اسناد)
- د سند شمېره
- پته
- د اړيکې شمېره
- نېټه
- د معاملې ارزښت
- د معاملې موخه
- د عايد سرچينه

2. د مقابل لوري پېرېدونکي شخص ځانگړتياوې:

- د پېرېدونکي نوم
- د پلار نوم (په هغه صورت کې چې پېرېدونکي حقيقي شخص وي)
- د اړيکې شمېره
- پته
- د سند ډول (تذکره، پاسپورت، د فعاليت جواز او يا نور معتبر اسناد)
- د سند شمېره
- د طرز العمل اړوند نور اړين معلومات

6. راپورونه

د راپور ورکولو برخه : دا برخه لږ تر لږه بايد د لاندې راپورونو د ورکولو وړتيا ولري:

- د دايمي پېرېدونکو راپور؛
- د موقتي پېرېدونکو راپور؛
- د ترسره شويو معاملاتو د شمېر راپور؛
- راپور بايد د څانگو په اساس جلا کړل شي.
- د معاملاتو د شمېر راپور چې د مختلفو څانگونو په اساس جلا کړل شي؛

- لویه نقدی معاملاتو راپور؛
- د دوه پرلپسې کاري ورځو د معاملاتو راپور د پېرېدونکو لخوا چې یوه لویه نقدی معامله رامنځته کوي؛
- د شکمنو معاملاتو راپور؛
- د معیار لاندې معاملاتو راپور؛
- د مالي حسابونو راپور (بیلانس شپې، گټې او زیان)؛
- د یو یا څو مشتریانو په اساس راپور؛
- د تبادلې معاملاتو راپور؛
- د لېږد معاملاتو راپور.

د سافټویر وړتیاوې: سافټویر باید د لاندې معاملاتو او مواردو د پېژندنې وړتیا ولري:

- په میاشتي ډول سره د افغانستان بانک د اسعارو لیلان (آکشن)، د تبادلې ارقام او د لېږد د ارقامو راپور؛
- پر معاملاتو د څارنې په موخه د شکمنو معاملاتو پېژندنې او خبرداری (Alarm)؛
- په یوه وخت کې د ترسره شوو معاملاتو او یا په دوو پرلپسې ورځو کې د ترسره شوو معاملاتو پېژندنې او خبرداری؛
- د مالي معاملاتو او راپورونو د شننې مرکز له سیستم (لینک) سره د معاملاتو د راپور ورکونې په موخه د نښلېدلو وړتیا؛
- د بندیزونو لیست د تطبیق په موخه له سیستم سره د نښلېدلو وړتیا؛
- د اسعارو د لیلان له سیستم (لینک) سره د نښلېدلو وړتیا؛
- هر یوه څانګه (نماینګی) باید ځانته یوزر ولري او د مرکزي دفتر په شان په عملیاتي برخه کې خپل اجرائت ترسره کړي.

نور موارد

د صرافۍ او پولې خدمتونو وړاندې کوونکي شرکتونه اړ دي ترڅو د سافټویر (سیستم) د اخیستلو په وخت کې لږ تر لږه لاندې ټکي په پام کې ونیسي:

- 1- سیستم یا سافټویر باید د شته مقرراتو پرنسټ جوړ شي؛
- 2- سیستم یا سافټویر باید بشپړ خونديتوب (مصونیت) ولري؛
- 3- د سیستم یا سافټویر د کاروي لپاره لازم لارښود د جوړېدونکي له لورې ترتیب او د افغانستان بانک سره هم شریک کړل شي؛
- 4- د معاملې د تعدیل او پاکېدو په صورت کې سیستم باید د بدلونونو د ثبت (Log) وړتیا ولري؛
- 5- د هرې معاملې له ترسره کولو وروسته، سیستم باید سند (Voucher) د چاپولو وړتیا ولري؛
- 6- د معاملاتو د تصدیق او تایید (Authorization and Authentication) پروسه باید د رمز ورکونې وړتیا ولري؛
- 7- په معاملاتو کې تعدیل او سمون باید د واکمن شخص (Authorizer) له لوري ترسره شي او د افغانستان بانک څارونکی ټیم وکولای شي په معاملاتو کې ترسره شوی بدلون او سمون وکتلی شي؛

- 8- سیستم یا سافتویر باید د صلاحیتونو وپکړه، د صلاحیتونو تعلیق او د بدلونونو ساتنې وړتیا د هر یو کاروونکي لپاره ولری؛
- 9- د رمز وپکونې وړتیا ولري؛
- 10- د سیستم څخه د کاروونکو د کارونې د تاریخچه حفظ د ساتنې وړتیا؛
- 11- سیستم باید د لزوم دید په صورت کې د توسعه وړتیا ولري.

د پورته ذکر شوو د شرایطو د ښه تطبیق په موخه لازم چک لست ترتیب او د دې آمریت اړوندو مدیریتونو له لوري د ډاډ د تر لاسه کولو په موخه تطبیق کېږي.

د صرافۍ او پولې خدمتونو شرکتونه باید لږ تر لږه د پورته شرایطو او ځانګړتیاو په پام کې نیولو سره خپل سیستم ترتیب او لارښود یې د افغانستان بانک سره شریک کړي.